

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 163

van **KATRIEN SCHRYVERS**

datum: 11 januari 2019

aan **LIESBETH HOMANS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Crematie - Overledenen met pacemaker

Overeenkomstig artikel 28 van het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) van 14 mei 2004 tot organisatie, inrichting en beheer van begraafplaatsen en crematoria moet, indien de overledene een implantaat draagt dat werkt op een batterij, die batterij verwijderd worden vooraleer er wordt overgegaan tot begraving of crematie. Doorgaans kan het verwijderen van zo'n batterij relatief eenvoudig gebeuren door de begrafenisondernemer die slechts een heel kleine incisie moet maken op de plek waar het toestel zich bevindt.

Sedert enige tijd is er een nieuw soort pacemaker, met name het Micra Transcatheter Pacing System, waarbij dat niet meer mogelijk is en er een meer ingrijpende chirurgische ingreep nodig is. Aangezien de pacemaker van aan de lies door middel van een sonde via de aorta wordt vastgehecht in de voorste kamer van het hart, is het, wanneer men de batterij wil verwijderen, noodzakelijk om de volledige borstkas open te maken om tot het hart te komen. Dat vraagt natuurlijk heel wat meer van een begrafenisondernemer.

Volgens de leverancier van de pacemakers van dat type bestaat er in geval van crematie geen gevaar op ontploffing of schadelijke stoffen, op storende geluiden, verwondingen voor werknemers of schade aan de oven, wat natuurlijk de doelstelling is van de normering die is opgenomen in het BVR met betrekking tot de verwijdering. Anderzijds kan bijvoorbeeld het bloed van de overledene besmet zijn, en het is om die reden dat de leverancier toch aanraadt om de pacemaker niet te verwijderen voor crematie of begraving.

Als de begrafenisondernemer de pacemaker echter laat zitten, gaat hij in tegen de huidige regelgeving. Hetzelfde geldt voor een gemeente die toestemming geeft om de overledene te begraven of te cremieren zonder verwijdering. Hier doet zich dus een probleem voor dat zou kunnen leiden tot discussies die tot gevolg hebben dat er geen uitvaart zou kunnen plaatsvinden, althans niet binnen een aannemelijke tijdspanne. Dat is natuurlijk te vermijden, uit respect voor de overledene en de familie.

In antwoord op mijn vraag om uitleg nr. 1017 van 20 februari 2018 hierover zei de minister dat het Verenigd Netwerk van Openbare Crematoria (VNOC) de producent van deze pacemakers heeft gecontacteerd en gevraagd om een proefbatterij te laten testen, ook op het verbranden in crematieovens en het mogelijke ontploffingsgevaar.

De minister zou ook in overleg gaan met haar collega bevoegd voor Milieu over het al dan niet wegnemen van de pacemaker bij een begraafing.

In antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 553 van 4 juli 2018 stelt de minister dat het VNOC liet weten dat uit onderzoek is gebleken dat er geen gevaar op ontploffing, verwondingen van de werknemers van de crematoria of schade aan de ovens bestaat bij crematie van het nieuwe type pacemakers. Ook één ovenfabrikant liet testcrematies uitvoeren zonder kwalijke gevolgen. Andere ovenfabrikanten dienden deze onderzoeksresultaten nog te bevestigen vooraleer de minister zou kunnen oordelen over een eventuele decreetswijziging.

Het overleg met de minister bevoegd voor Milieu was nog niet afgerond.

1. Zijn er ondertussen al testresultaten bekend van andere ovenfabrikanten omtrent de gevolgen voor de ovens, medewerkers en het milieu van crematie van het nieuwe type pacemaker? Welke conclusies trekt de minister daaruit? Welke maatregelen worden daaraan gekoppeld? Zijn er wijzigingen aan het decreet nodig?
2. Wat is de stand van zaken met het overleg met Vlaams minister van Milieu Joke Schauvliege over de mogelijkheid om de pacemaker te laten zitten bij het begraven van een persoon die zo'n pacemaker heeft? Welke conclusies trekt de minister daaruit? Welke maatregelen worden daaraan gekoppeld? Zijn er aanpassingen aan de regelgeving nodig?

LIESBETH HOMANS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

ANTWOORD

op vraag nr. 163 van 11 januari 2019
van **KATRIEN SCHRYVERS**

Zoals ik u reeds antwoordde op uw schriftelijke vraag nr. 553 van 4 juli 2018, heeft ovenfabrikant De Facultatieve in Den Haag verschillende testcrematies laten uitvoeren waarbij werd vastgesteld dat het Micra Transcatheter Pacing System bij crematie geen impact heeft op de werknemers van de crematie, de crematieovens of het milieu. Testresultaten van andere ovenfabrikanten zijn mij vooralsnog niet bekend.

Mijn administratie heeft overleg gepleegd met het departement Omgeving (afdeling GOP), VMM en OVAM i.v.m. de vraag of dit type pacemaker zou kunnen blijven zitten bij begraving en crematie. Wat de OVAM betreft mag dit type pacemaker in het lichaam van een overledene blijven zitten bij de crematie of begraving, op voorwaarde dat de milieu-impact, zoals mogelijke emissies, beperkt blijft. Wat betreft deze emissies, adviseren het departement Omgeving en VMM om testemissiemetingen (van stof, zware metalen en dioxines) uit te voeren bij de crematie van personen met een Micra Transcatheter Pacing System. Op deze manier zijn er effectieve meetwaarden voorhanden om te kunnen oordelen of crematies van personen met dergelijk apparaat in de toekomst kunnen toegestaan worden. Daarnaast wensen zij ook metingen uit te laten voeren in dezelfde omstandigheden van personen zonder dit type pacemaker, zodat kan vastgesteld worden wat het verschil in emissie is tussen deze twee soorten crematies.

De administraties van collega Schauvliege en mezelf onderzoeken nu of dergelijke meetwaarden al ergens bestaan. Zo niet, lijkt het ons aangewezen dat deze metingen nog uitgevoerd worden. Het is bijgevolg momenteel nog te vroeg om een definitief standpunt in te nemen over de wenselijkheid van een wijziging in de regelgeving.